



Riksdagen i en ny tid (vilande lagförslag)

Sammanfattning

I betänkandet anmäls för slutligt beslut ett vilande beslut om ändring i riksdagsordningen. Ändringarna gäller riksdagens arbete med EU-frågor. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2007. Utskottet tillstyrker att riksdagen slutligt antar förslaget. I en reservation (s) yrkas att det vilande lagförslaget förkastas.

Innehållsförteckning

| | |
|---|---|
| Sammanfattning | 1 |
| Utskottets förslag till riksdagsbeslut | 3 |
| Redogörelse för ärendet | 4 |
| Stiftande av riksdagsordningen | 4 |
| Det vilande förslaget m.m. | 4 |
| Utskottets överväganden | 5 |
| Det vilande förslagens innebörd i korthet | 5 |
| Utskottets anmälan och yttrande | 5 |
| Reservation | 6 |
| Riksdagens arbete med EU-frågor (s) | 6 |
| <i>Bilaga</i> | |
| Vilande lagförslag | 7 |

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Riksdagens arbete med EU-frågor

Riksdagen antar slutligt bifogat förslag till lag om ändring riksdagsordningen.

Reservation (s)

Stockholm den 21 november 2006

På konstitutionsutskottets vägnar

Berit Andnor

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Berit Andnor (s), Per Bill (m), Henrik von Sydow (m), Morgan Johansson (s), Eva Bengtson Skogsberg (m), Stefan Tornberg (c), Yilmaz Kerimo (s), Liselott Hagberg (fp), Helene Petersson (s), Björn Leivik (m), Billy Gustafsson (s), Ingvar Svensson (kd), Anna Bergkvist (m), Phia Andersson (s), Annie Johansson (c), Mikael Johansson (mp) och Pernilla Zethraeus (v).

Redogörelse för ärendet

Stiftande av riksdagsordningen

Riksdagsordningen stiftas enligt 8 kap. 16 § regeringsformen på det sätt som anges i 15 § första stycket första och andra meningarna samt andra stycket. Den kan också stiftas genom endast ett beslut om minst tre fjärdedelar av de röstande och mer än hälften av riksdagens ledamöter förenar sig om beslutet. Tilläggsbestämmelse i riksdagsordningen beslutas dock i samma ordning som lag i allmänhet.

Enligt 8 kap. 15 § regeringsformen första stycket första och andra meningarna beslutas grundlag genom två likalydande beslut. Det andra beslutet får inte fattas, förrän det efter det första beslutet hållits val till riksdagen i hela riket och den nyvalda riksdagen har samlats.

I 3 kap. 14 § riksdagsordningen föreskrivs att konstitutionsutskottet skall till kammaren för slutligt beslut anmäla vilande beslut i ärenden angående grundlag eller riksdagsordningen. Enligt 4 kap. 9 § riksdagsordningen ska ett utskott tillsammans med anmälan till kammaren av ett vilande beslut enligt 3 kap. 14 § lämna ett yttrande i ärendet.

Det vilande förslaget m.m.

Riksdagen beslutade den 1 juni 2006 (bet. 2005/06:KU21, prot. 2005/06:133) att som vilande anta utskottets förslag till lag om ändring i riksdagsordningen, såvitt avser huvudbestämmelser i riksdagsordningen, se *bilaga*. Därmed biföll riksdagen delvis riksdagsstyrelsens framställning 2005/06:RS3 *Riksdagen i en ny tid* i den del som gäller riksdagens arbete med EU-frågorna i denna del. I en motion från allmänna motionstiden 2006 föreslås en i vissa delar annan ordning för riksdagens hantering av EU-frågor. Motionen (2006/07:K219 yrkandena 1–5) behandlas i utskottets betänkande 2006/07:KU4.

Utskottets överväganden

Det vilande förslagets innebörd i korthet

Det vilande lagförslaget gäller riksdagens arbete med EU-frågor. Det föreslås en ny ordning för hanteringen i riksdagen av grön- och vitböcker och andra strategiska EU-dokument. Vidare föreslås en ordning som innebär att regeringen ska överlägga med utskotten i de frågor rörande arbetet i EU som utskotten bestämmer. Det formella samrådet om regeringens position inför beslut i ministerrådet och givandet av det slutliga förhandlingsmandatet föreslås dock alltså ske i EU-nämnden.

Den föreslagna ordningen när det gäller grön- och vitböcker innebär att kammaren efter anmälan av talmannen remitterar EU-dokument till ansvarigt utskott. Utskottet granskar dokumentet och redovisar sin granskning i ett utlåtande till kammaren. Hanteringen i kammaren, som kan inbegripa en debatt, avslutas med att kammaren lägger utlåtandet till handlingarna. Förslaget innebär vidare en möjlighet för kammaren att votera om alternativa skrivningar i utlåtandet (3 kap. 14 a §, 10 kap. 4 §).

Den föreslagna nya bestämmelsen i 10 kap. 3 § riksdagsordningen innebär att regeringen ska överlägga med utskotten i de frågor rörande arbetet i EU som utskotten bestämmer. Regeringen ska enligt förslaget till ny 10 kap. 6 § underrätta EU-nämnden om frågor som ska beslutas i Europeiska unionens råd och rådgöra med nämnden om hur förhandlingarna i rådet ska föras inför besluten i rådet. Vidare föreslås en bestämmelse om att regeringen ska överlägga med EU-nämnden i andra frågor rörande arbetet i Europeiska unionen när nämnden av särskilda skäl påkallar sådan överläggning. Regeringen ska rådgöra med nämnden inför möten i Europeiska rådet.

Om ett parti inte har någon ledamot från ett visst utskott bland sina ledamöter och suppleanter i EU-nämnden föreslås partiet tillfälligt få ersätta en ledamot av nämnden med en ledamot från det berörda utskottet vid ett samråd som rör utskottets område (10 kap. 5 §). Slutligen innebär det vilande förslaget en möjlighet för EU-nämnden och utskotten att besluta om offentlighet för överläggningar med regeringen om arbetet i Europeiska unionen (10 kap. 3 § andra meningen och 10 kap. 7 §).

Utskottets anmälan och yttrande

Under 2005/06 års riksmöte har riksdagen som vilande antagit det förslag till lag om ändring av riksdagsordningen som redovisats i det föregående. Genom detta betänkande anmäls nu det vilande beslutet till kammaren för slutligt beslut. Med hänvisning till vad utskottet anförde vid ärendets första behandling tillstyrker utskottet att riksdagen slutligt antar förslaget.

Reservation

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservation.

Riksdagens arbete med EU-frågor (s)

av Berit Andnor (s), Morgan Johansson (s), Yilmaz Kerimo (s), Helene Petersson (s), Billy Gustafsson (s) och Phia Andersson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Riksdagen förkastar bifogat förslag till lag om ändring i riksdagsordningen.

Ställningstagande

Vid konstitutionsutskottets behandling våren 2006 av riksdagsstyrelsens framställning 2005/06:RS3 *Riksdagen i en ny tid* yrkade Socialdemokraterna med en utförlig motivering avslag på det förslag som nu vilar (bet. 2005/06:KU21 s. 88). Vi vidhåller ställningstagandet. Sammanfattningsvis anfördes i reservationen följande.

Beslut och voteringar i kammaren ska förbehållas reella beslut, inte opinionsyttringar och remissvar. Voteringar om skrivningen i ett utskottsutlåtande över ett EU-dokument ger ett ställningstagande som både är och kommer att uppfattas som bindande för regeringen och därmed även för Sveriges förhandlingsposition inom EU-samarbetet.

Vidare gäller att EU:s beslutsprocess inte kan delas upp i en tidig sakbehandlingsfas och en senare realförhandlingsfas. Sakbehandling och förhandling griper ofta in i varandra, saker tillkommer och tas bort under processen.

Mot bakgrund av att förslaget innebär att saksamråd ska ske i fackutskottet finns inget behov av extra ”sakkunniga” i EU-nämnden. Sannolikt kommer såväl handläggnings- som sammanträdestider vid vissa tillfällen att öka. Vissa rådsdagordningar berör också flera utskotts sakområden, varför ledamöter får komma och gå allteftersom dagordningspunkterna kommer upp. Vissa dagordningspunkter på en och samma rådsdagordning berör också flera utskott, vilket medför att det inför varje sådan fråga måste avgöras vilket utskott som är huvudansvarigt. Tillfälligt inhoppande ersättare i EU-nämnden motverkar kontinuitet i och sammanhållning av nämndens arbete och står i strid med all vedertagen föreningspraxis och parlamentarisk praxis där ersättare och deras inträde alltid är noga definierade och förutsägbara.

BILAGA

Vilande lagförslag

Förslag till lag om ändring i riksdagsordningen

Härmed föreskrivs i fråga om riksdagsordningen¹

dels att nuvarande 10 kap. 6 § skall upphöra att gälla,

dels att nuvarande 10 kap. 4 och 5 §§ skall betecknas 10 kap. 5 och 6 §§,

dels att 10 kap. 5 och 6 §§ skall ha följande lydelse,

dels att 10 kap. 1, 3 och 7 §§ samt rubriken närmast före 10 kap. 3 § skall ha följande lydelse,

dels att det i riksdagsordningen skall införas två nya paragrafer, 3 kap. 14 a § och 10 kap. 4 §, av följande lydelse samt närmast före 3 kap. 14 a § och 10 kap. 4 § nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.***EU-dokument******14 a §***

Grön- och vitböcker som skall tillställas riksdagen enligt protokollet om de nationella parlamentens roll i Europeiska unionen skall behandlas av riksdagen enligt bestämmelserna i 10 kap. 4 §. Detsamma gäller i fråga om de andra dokument från Europeiska unionen, med undantag för förslag från Europeiska gemenskapernas kommission, som talmannen efter samråd med de särskilda företrädarna för partierna bestämmer skall behandlas på detta sätt.

10 kap.**1 §**

Regeringen skall enligt 10 kap. 6 § regeringsformen fortlöpande informera riksdagen om vad som sker inom ramen för samarbetet i Europeiska unionen.

Regeringen skall varje år till riksdagen lämna en skrivelse med berättelse över verksamheten i Europeiska unionen.

Regeringen skall redovisa sitt agerande i Europeiska unionen för riksdagen *samt* varje år lämna en

¹ Riksdagsordningen omtryckt 2003:594.

Regeringen skall redovisa sitt agerande i Europeiska unionen för riksdagen.

skrivelse med berättelse över verksamheten i Europeiska unionen till riksdagen.

Utskottens skyldighet att följa EU-arbetet

Utskottens arbete med EU-frågor

3 §

Utskotten skall följa arbetet i Europeiska unionen inom de ämnesområden som för varje utskott anges i 4 kap. 4–6 §§ med tillhörande tilläggsbestämmelser.

Regeringen skall överlägga med utskotten i de frågor rörande arbetet i Europeiska unionen som utskotten bestämmer. Dessa överläggningar får äga rum offentligt i enlighet med bestämmelserna om öppna utskottssammanträden i 4 kap. 13 § med tilläggsbestämmelser.

Om minst fem av ledamöterna i ett utskott begär det, skall utskottet besluta att överlägga med regeringen enligt andra stycket. Utskottet får avslå en sådan begäran om den begärda åtgärden skulle fördröja frågans behandling så att avsevärt men skulle uppkomma. Utskottet skall i så fall i sitt protokoll redovisa skälen till att begäran har avslagits.

Beträffande statliga myndigheters skyldighet att lämna upplysningar till utskotten finns bestämmelser i 4 kap. 11 §.

Beträffande regeringens och andra statliga myndigheters skyldighet att lämna upplysningar i EU-frågor till utskotten finns bestämmelser i 4 kap. 11 §.

Behandlingen av EU-dokument

4 §

På det sätt som anges i denna paragraf skall riksdagen behandla de grönböcker och vitböcker som skall tillställas riksdagen enligt protokollet om de nationella parlamentens roll i Europeiska unionen. Talmanen får efter samråd med de särskilda företrädarna för partigrupperna bestämma att även andra dokument från Europeiska unionen, med undan-

tag för förslag från Europeiska gemenskapernas kommission, skall behandlas på samma sätt.

Kammaren skall med tillämpning av 4 kap. 1 och 7 §§ för granskning hänvisa ett sådant dokument till berört utskott enligt bestämmelserna i 4 kap. 4–6 §§ med tillhörande tilläggsbestämmelser.

Vid utskottets granskning av dokumentet är 4 kap. 8 § tillämplig. Utskotten skall inhämta behövliga upplysningar från regeringen.

Utskottet skall redovisa sin granskning i ett utlåtande till kammaren. Vid beslutet om utlåtandet är 4 kap. 15 och 16 §§ tillämpliga.

Kammaren beslutar om utlåtandet med tillämpning av reglerna i 4 kap. 10 §, 5 kap. 1, 3–7 och 10 §§ med tillhörande tilläggsbestämmelser.

Beträffande regeringens och andra statliga myndigheters skyldighet att lämna upplysningar i EU-frågor till utskotten finns bestämmelser i 4 kap. 11 §.

4 §

För samråd enligt 10 kap. 6 § regeringsformen skall riksdagen för varje valperiod inom sig tillsätta en nämnd för Europeiska unionen (EU-nämnden).

EU-nämnden skall bestå av ett udda antal ledamöter, lägst femton.

Vid nämndens sammanträden har varje partigrupp som är representerad i nämnden rätt att ersätta en ledamot i nämnden med en ledamot av det utskott vars område berörs av de frågor som nämndens överläggningar med regeringen rör. Denna rätt har dock inte en partigrupp som redan har en ledamot eller suppleant i nämnden som samtidigt är ledamot av det berörda utskottet.

5 §

5 §

Regeringen skall underrätta EU-nämnden om frågor som *avses bli behandlade* i Europeiska unionens råd. Regeringen skall också rådgöra med nämnden om hur förhandlingarna i rådet skall

6 §

Regeringen skall underrätta EU-nämnden om frågor som *skall beslutas* i Europeiska unionens råd. Regeringen skall också rådgöra med

föras inför *beslut som regeringen bedömer som betydelsefulla och i andra frågor som nämnden bestämmer.*

Om minst fem av ledamöterna i EU-nämnden begär det, skall nämnden besluta att regeringen skall rådgöra med nämnden enligt första stycket. Nämnden får avslå en sådan begäran om den begärda åtgärden skulle fördröja frågans behandling så att avsevärt men skulle uppkomma. Nämnden skall i så fall i sitt protokoll redovisa skälen till att begäran har avslagits.

nämnden om hur förhandlingarna i rådet skall föras inför *besluten i rådet.*

Regeringen skall överlägga med EU-nämnden i andra frågor rörande arbetet i Europeiska unionen när nämnden på grund av särskilda skäl påkallar sådan överläggning.

Regeringen skall rådgöra med nämnden inför möten i Europeiska rådet.

7 §

EU-nämnden skall sammanträda inom stängda dörrar. Nämnden får dock besluta att ett sammanträde *till den del det avser inhämtande av upplysningar* helt eller delvis skall vara offentligt.

Nämnden får medge att även någon annan än en ledamot, en suppleant, ett statsråd, en tjänsteman som åtföljer statsrådet eller en tjänsteman i nämnden är närvarande vid ett slutet sammanträde.

Vid en offentlig del av ett sammanträde är företrädare för en statlig myndighet inte skyldig att lämna en uppgift för vilken sekretess gäller hos myndigheten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.